„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући гђе удове Мајна, лебарска улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 30. У НОВОМ САДУ У УТОРАК 23. ФЕБРУАРА 1893. ГОДИНА XXVIII.

К ПОЛОЖАЈУ.

Вести, које долазе из Петрограда, да тамо војнички заповедници већају о новим утврђењима на руско-немачкој граници и преко мере узнемирују пријатеље тројнога савеза, а нарочито њихову журналистику.

Ми смо овим стварима одавна привикнути. Кад Русија мирује — онда се на њу подиже вика и кују се све могуће клевете, а кад се и она само макне — руски противници баце се у бригу.

Да је данашњи положај Европе мутан, то свак види, а најбоље државници тројнога савеза. Иначе не би они оптерећивали милионе народа увек новим и тешким порезима, не би сваке године и у години више пута доносили нових војних предлога. До душе сви говоре о миру и сви кажу, да се све ове жртве приносе на отар европскога мира — али тек они тај мир траже у милионима бајонета, не би ли једном били моћнији од Русије и у име мира — навалили на Русију. То виде и разумеју у Петрограду, па и они, и Руси хоће да се приправе истим средствима за мир, као и њихови противници. Али, што је противницима слободно, Русима није и отуд сва вика на Русију и сав страх од Русије, кад се и она оружа.

Него овог пута противници Русије, као да су мало посустајали, па је тешко нагађати или су се уморили, или су клонули. Било једно или друго, верујемо, да им је непријатно — а непријатно им мора бити, јер поред све агилности и неуморнога рада, поред свих могућих интрига државници тројнога савеза не виде од неког доба својој политици нигде никакових успеха; док с друге стране увиђају, како Русија, у својој пасивној политици напредује. Давно се казало: Русија мирује и чека, али данас се може казати пред руском политиком се ведри и падају све барикаде, које су јој на путу поставили њезини противници. Кад је оно лане први пут, приликом кронштатске прославе, избило на површину руско-француско пријатељство, у Берлину, Бечу, Пешти и Риму — а и Лондону су планули. После су се мало стишали, надајући се, да ће им поћи за руком у срце тог пријатељства ударити клин.

У Француској се појавило панамско питање, оно страшно, шкандалозно питање.

То питање узбуркало је јавно мишљење у Француској, а француски противници о једном су мислили и на једноме радили, да поткопају републику из основе, и познавајући карактер руског цара, да му прикажу Француску — као земљу разврата. Али нису успели. Република је остала чврста, а француски народ није изгубио поверење рускога цара.

Незадовољни у великим подузећима, задовољавали су се и малим. С Француске свернули су очи на Црну Гору. Појимајући у сваком случају важну улогу Црне Горе на Балкану, наши противници покушали су, да би завадили руског цара с кнезом Николом. И ту нису успели. Ни онамо ни овамо, шта више изненадили су их последњи догађаји. Руски цар с целим двором посећује француског посланика у Петрограду, син црногорског кнеза у пратњи министра спољашњих посала посећује руског цара!

И док су овако државници тројнога савеза насели на једној страни, како им је ишло на другој?

У Енглеској у место Селзберија дошао је Гледстон. А они, који су у почетку поуздано тврдили, да Гледстон не ће продрети Хоме-рул-ом данас верују и у ту могућност.

А отуд они виде пораз њиховој политици. Данас Гледстон не може због ирске ствари, да развије спољашњу политику онако, како је он увек мислио. Кад сврши с Ирском, свак верује да ће Енглеска пре бити на страни Русије. У Немачкој незадовољство народа расте и млади цар све више и више увиђа — да „гвоздена снага“ малаксава. Види се то најбоље у питању војних предлога. Некад су у Немачкој војни предлози примани с одушевљењем, данас их свак одбија — нарочито социјалисте и католици. Прве предводи питање хлеба, другима управља папа — а папа је увидео, да се помоћи може надати из Петрограда, не из Берлина. О Италији не ћемо ни да говоримо. Свак види и свак разуме, да је јавно мишљење огорчено против тројнога савеза. Сад у миру, наравно, изгледа да би Италија помогла овоме савезу, али у случају рата питање је: би ли Талијани пуцали на Француза!

У нашој монархији такођер спољашњу политику осуђује огромна већина народа.

Чињеница је, да у Немачкој, Италији и у нашој монархији спољашња политика не наилази на одушевљење и да се народи ових држава све више одвајају једни од других — али с Русијом није тако. Русија, Француска и мала Црна Гора мирују и чекају. Ако куцне час сви ће се наћи справни и одушевљени на белези.

Положај Европе је мутан. Тешко је у напред погодити, како ће и хоће ли без рата, Европа моћи да реши многа питања. На овоме тек не може остати. Или тројни савез мора и даље терати у својој политици, те истом против себе изазивати народе све дотле, док ови једном гласно не рекну: „доста је!“ или ће доћи до рата — а у случају рата Русија је чврста и својом снагом и савезима својих пријатеља. У једном и другом случају Срби на Балкану, следећи својој народној политици, данас имају права, да се од те политике надају, више него икада, сретнијој будућности.

Нови Сад, 22. фебруара.

Као што смо јавили чланови одбора једанаесторице разишли су се, а нису дошли до споразума. Ради споразума звао их је патријарх — и то је био посљедњи метак. Да се не би криво мислило, као да се овог пута народни противник, а уједно и поглавица наше цркве предомислио — па уверивши се на посљетку и да је његов рад скроз непатриотичан, као сина српског народа, и скроз лабав, јер је показао таке резултате, који нам довољно јамче, да патријарх и његови саветници нису многом чему дорасли, дакле да се не би мислило, да се овог пута, стојећи на кривоме путу предомислио и повратио на прави пут, сазвао чланове једанаесторице, да се с њима споразуме — по што у сваком „споразуму“ има неке наде, да ће бити мира и љубави, у хатар истине приморани смо овог пута констатовати, да је г. патријарх увек једнако расположен против свог народа. Чланови одбора једанаесторице одмах у почетку разишли су се у мишљењима и остали на истоме становишту, на ком су стајали и у сабору. Истина г. патријарх их је позвао, да се с њима споразуме — али у ствари је било да још једном покуша хоће ли их приморати на капитулацију. Тако и прошлог саборског заседања могли смо се уверити каква је главна намера несретног „јед статута“, да свештенике бирају свештеници односно, да себи патријарх обезбеди већину, наређујући својим потчињеним како ће и кога ће бирати у свако доба, да од сада буде онака већина у сабору, какву нареде из Пеште у Сион, да је поглавица наше цркве истеше. Ово је главно г. патријарху, а све друго споредно је, јер кад би се ово усвојило, могао би данашњи сабор све остало одбацити — све једно! Сутра би г. патријарх расписао нове изборе и добивши већину, коју и какву он хоће и жели, тај би сабор за цело морао да прихвати што је данашњи одбацио. Опасност која је одавде проистицала увидила се на сабору ма да је г. патријарх још онда све могуће радио, да му ово пође за руком, ма да је претио и онако поступао, као што се нигде у ни једном сабору не поступа — пропао је у свима покушајима. Сад је сазвао чланове одбора једанаесторице и сад по ново покренуо исто питање, сад по ново тражио, да чланови пристану на ову измену 1. § изборних правила, а кад му ни овог пута није пошло за руком, онда је прекинуо с преговарањима.

Зове ли се овако на споразум? Ми у целој овој игри нашег патријарха видимо, да га нека тајна рука гура у борбу против свог народа, па и овог пута, гоњен од ове руке, да је покушао да се дође, не до споразума, него од стране народа — до капитулације.

А до капитулације не ће доћи све и да је г. патријарх успео с члановима одбора једанаесторице. Изван одбора има и жив народ, изван ових посланика има још у сабору народних посланика, који би и знали и смели, да и овог пута патријарховој „слепој послушности“ извојевају још по који — гњили резултат.

Оволико кажемо, да констатујемо чињеницу, како патријарх није ни сада имао племенитих намера и није желио да се дође до споразума, него је после толиких безуспешних покушаја још једном покушао, да наметне народу, од народа проклети „јединствени статут.“

И овај покушај изгледа нам исто толико жалостан, колико и смешан, изгледа нам да га и није могао извести нико други, него онај, који је знао да онако багателише јавно мишљење и судбином оне представке саборске на хрватску владу, да се Србима поврате покомунаљене, српске школе.

После толиког дугог времена патријарх је онај журни саборски предлог послао у Загреб дан пре — него ће се затворити заседање тројединичкога сабора. Има ли и може ли бити жалоснije слике од ове за извршиоце саборских закључака? Сада долази нови „фиаско“ — после јасног и створеног народног огорчења, и после саборисања у нашем црквеном сабору — где је патријарх био више него сигуран, да му не иде посао за руком — ипак још куша, још околиша, још се титра . . . с киме? Зар посланицима? Зар народом?

Не, овог пута г. патријарх, чини се, као да се спасава из теснаца. По свему изгледа, као да је он дао реч, да ће народу наметнути „јединствени статут“ — па видевши се у неприлици а пред страхом, да се покровитељи за времена не увере о слабости његовој, наш патријарх ударио у „споразуме“ — али ако у овим споразумима све тражи, а од свога ни у чему не попушта, ми разумемо узрок. Патријарха као да веже задано обећање. Па или све, или ништа. Радујемо се, што видимо да не ће, од обећаног, ништа извојевати!

Поглед по свету.

— Из аустр. цар. већа јавља се: „Један пољски заступник тужио се на строгост при утеривању пореза у Галицији. Министар је обећао, да ће пријављене неправилности испитати. Али је додао, да још има других ствари, које би требало исправити. Концем 1891. год. било је у Галицији шест и по милиона заосталог пореза. Заостатак пореза у Галицији износи 36 од стотине, док у осталим земљама износи просечно само 12. У Лавову износи 60 од стотине. Пољским заступницима је било жао и њихов је вођа у име пољског клуба дао израза негодовања, изјавом врло умереном. Али у опште у парламенту је задовољно примљен министров говор, по што су пољски заступници неки особити мезимци. Они су увек с владом, а за њихову политику згодно им иде на руку растројство у парламенту и вечита борба међу странкама. Они тако продиру сваком својом жељом и у Галицији се влада у правља онако, како жели пољски клуб. Тако су се пољски заступници размазили, те не могу подносити да им се каже пека реч. Чује ли се само један глас, да у Галицији има близу три милиона Руса (Русина) који нису и не ће да буду Пољаци, пољски заступници помаме се, као заступници хрватски, кад им се каже, да у Далмацији има Срба. Али Пољаци не налазе симпатија код никакве странке, по што се у парламенту све ово види. У парламенту наставља се и отеже расправа прорачуна. Нови владин програм није склопио већине, и тако се једнако расправљају иста државна, политичка и народна питања, она баш питања, која је влада својим програмом хтела уклонити. По што расправа прорачуна није довршена, министарство је опет тражило провизоријум за месец март. На расправи предлога говорио је вођа младочешке странке др. Едуард Грегр, подвргавајући најоштријој критици програм и поступак министарства. Рекао је, да је програм грофа Тафе-а један „уникум“, за то што га је поднео круни на одобрење, што данашњу организацију државе сматра непромењивом, а то је противно наравном закону, по што се државе развијају и мењају, као сваки живи организам. Он је уверен, да ће се држава вратити на федералистичну организацију. Министарство би хтело, да се не расправљају питања државно-правна, политичка и народна, али је то једна немогућност. Грегр брани државно право и не признаје аустријски устав. Чеси не мисле посланици Немце у Чешкој, него им дају бели лист, а они су на њему написали, бечку нагодбу. Он жали сукоб с Немцима, јер ова борба иде на корист реакције. Грегру је одговорио Пленер, вођа немачки.“

— Бадава Цариград заузима један од најлепших положаја на свету, бадава нагомилано богатство у њему, све то кваре у њему узани сокаци и крајња нечистоћа. Ово последње дало је повода страним заступницима у Цариграду да упуте један заједнички меморандум на порту и да је учине пажљивом, да преко свега тога што новчаног средства има доста, чему и странци доста доприносе, да се улице у Пери (предграђе цариградско) налазе у врло жалосном стању и да је томе једино крива рђава администрација. Султан који је уважио ту претставку страних консула, пожурио се те је за управитеље од Пере наименовао дојакошњег турског посланика у Букурешту Блак Беја, који је и за време посете немачког цара био управитељ истог предграђа у Цариграду и то на опште задовољство. Дојакошњи управитељ од Пере, Мацил Беј постао је директором стране пресе у министарству спољних послова.

СРПСТВО.

Србија. Избори за посланике народне скупштине обавиће се овог четвртка. По оним насиљима и безакоњима, која су се и до сада догодила наши читаоци могу у напред знати, под каквим ће се притиском обавити избори. О либералној влади и сад пред саме изборе може се толико казати, да је и до сада против опозиције употребила и исцрпела сва незаконита средства. Али ипак има још либерала и њихових пријатеља, који онако неким поносом истичу „да се влада осигурала“, има их још, који би хтели обманути јавно мишљење и српског и осталих народа, као да влада коректно поступа и ради — по закону. Ми смо и до сада против таког обмањивања изнели много чињеница и необоривих доказа, који најбоље доказују владино насиље и сад смо, у хатар истине, приморани да и ми овде саопштимо још један писмен документат, а кад кажемо, да је писан у министарству унутрашњих посала и да га је својом руком потписао г. Рибарац министар унутрашњих посала, онда кажемо све и прави и искрени родољуби српски, без разлике странака, знаће оценити важност овога списа, који не служи на част ономе министру, који га је потписао. Овај је спис једно тајно упуство својим потчињеним органима од г. Рибарца и гласи од речи до речи овако:

„Само оним председницима бирачких одбора дати објаве, који по указу имају квалификацију, и који су свршили факултет, а учитељима, поповима и другим са стручних школа не давати објаве. Изузети од тога либерале, а њима дати објаве, но с тим да их врате“.

Овде се морамо зауставити. Устав налаже, да по могућности председници бирачких одбора морају бити све такови људи, који су свршили факултете. Али ако ових нема довољно, онда се могу и други бирати. Као што смо једном забележили државни савет је учинио колико је могао, да задовољи првој жељи устава — но, у оскудици, на неким местима бирао је за председнике и учитеље и попове! А то је са свим у реду. Али влада, омаловажавајући решење држ. савета ево где наређује потчињеним органима, да de facto не признају за председнике ни учитеље, ни попове — но, разуме се, ако су ови **либерали,** онда ваља их признати, ваља им дати објаве!

Него следимо даље, што каже г. министар у свом тајном упутству: „Избегавати и отклањати нереде где би их они хтели (т. ј. радикали) а нарочито где би било штетно по нас“.

Дакле по налогу министра ваља избегавати и отклањати све нереде, где би их хтели радикали!? То је у реду — и ми кажемо, ваљало би енергично стати на пут свима нередима, али не само оним, које чине радикали, него и либерали, а тамо, после овога како мисли г. министар? Ево како: „А нарочито где би било штетно по нас.“ Другим речима: Сваки неред радикала угушите, особито где су либерали у опасности, а где нису ту дозволите либералима да праве нереде — за њима су војска и жандари!

Г. Рибарац наређује, односно саветује даље: „Кад би њихов (т. ј. радикални) председник бирачког одбора хтео да огласи, да је било нереда, а то би било штетно по нас онда да председник општине, где је наш, узме власт председника одбора у своје руке и сврши рад с представницима листа и чланове одбора задобити за то у напред.“

Овде су коментари излишни. Следимо даље: „Радикали плаше људе с доласком на владу, треба им казати и ако добију радикали већину, не ће доћи на владу, а ако је нужно ради плашње нека и војска промаршира!“ Овако г. Рибарац — и сад ми сва ова тајна упутства министра унутрашњих послова поклањамо пажњи пријатеља ове силничке владе, да они, ако им је иоле стало до интереса и угледа Србије, ако и најмање појме устав и уставне слободе — да изрекну осуду над овим и оваким поступањем ове и оваке владе!

Констатујемо чињеницу, да ова груба насиља најбоље доказују, да је либералној странци у Србији рђаво и да се либерална влада прихватила најцрњих средстава, како би се благословом крај. намесника одржала на влади. Кажемо: благословом кр. намесника, јер да су они свесни свог позива, достојанства и дужности, и овај један документат био би довољан, да кажу г. Рибарцу: Доста је тога, у интересу круне и државе не ћете, не смете тако!“

— Председник нар. скупштине, радикални првак г. Димитрије Катић, управио је на краљевске намеснике овај телеграм: „Г. г. крај. намесницима. Збор горњо-ресавског краја нар. радикалне странке на данашњем састанку свом хита, да преко вас, г.г. кр. намесници, изјави највећу верност и непоколебиму оданост Њег. Вел. краљу српском Александру I., молећи Свевишњег, да једном види себе под његовом управом, те да српски народ дане душом слободно од садањег гоњења и тиранисања.“ Телеграфски уред није хтео примити ове депеше.

— Многе депутације из унутрашњости долазе у Београд, да се туже кр. намесницима на насиља владина, али их не припуштају пред намеснике. — Ако је влада уверена, да не чини насиља, чега се плаши? Ако је уверена, шта мисли, служи ли то на корист и углед Србије?

СЛОВЕНСТВО.

Чешка. Младочешки клуб у посљедњој својој седници закључио је да ће још овог месеца предложити у цар. већу зак. основу, по којој да се и у Аустрији уведе опште право гласања. Заиста би ово био најправеднији предлог и кад би се усвојио, дануле би душом у Аустрији многе народности. Али ми сумњамо хоће ли с њиме Младочеси продрети, по што данашњи систем, а нарочито спољашња политика монархије не трпи, да и они народи, који се боре против немачке хегемоније дођу до својих права. Свакако Младочеси, износећи предлог, чине своју дужност, хоће ли или не ће успети — то је друга ствар. — Како Младочеси раде служи нам за пример и овај случај. По што се држи, да ће услед критичног парламентарног положаја бити распуштено цар. веће и расписани нови избори, Младочеси се већ сада спремају за сваки случај, да их избори не затекну не приправне. Али осим овог они су већ и то решили, да позову све чланове ове велике странке да би сваки по својој могућности приложио што у „младочешки фонд“, како би се скупила довољна свота, потребна за изборне трошкове. Да ће се сви чланови странке овом позиву одазвати о томе нема сумње и рачуна се, да ће се у тај фонд у најмању руку скупити 300.000 фор. Ето тако раде Младочеси, тако се они жртвују, па с тога и успевају.

Бугарска. Руски лист „Гражданин“ пише: Принц Фердинанд Кобуршки нашао је невесту. Принцеза из пармскога војводскога дома решила се да своју судбину споји судбином т. з. бугарског кнеза Њезин отац родио се г. 1848.; био је само кратко време владајући војвода. Принц Фердинанд није богат. Старији његов брат, принц Филип, има велико имање, али не ће да одвише троши и да новце баца у подузећа у чије успехе он сумња. Тако и невестин отац богат је, али ни он не ће да троши, по што има још 13 деце. И тако ће средства т. з. бугарскога кнеза бити прилично ограничена и млади супрузи не ће никако моћи да уживају краљевскога сјаја. Неки мисле да је Кобургова женидба основа „новој бугарској владајућој династији“. Ми пак овој мисли не дајемо никакове важности.

Не делимо илузије немачко-мађарске штампе, да ће европске државе признати Кобурга, чим постане муж далеке рођаке аустријске царске куће. Све остаје, како је било. Једини је излаз из овог тесната за Кобурга, да изађе из Бугарске.“

— Ових дана у Трнову дошло је до изгреда. Владика Клемент говорио је у цркви против промене бугарскога устава. На то су неки из публике скочили и почели викати, истерали владику из цркве, и црквене кључеве, по што су затворили цркву, однели собом. Сад наравно листови, који бране бугарску владу употребљују ову демонстрацију у њену корист, као да народ одобрава промену устава и с тога напада на владику, који говори против народне воље. Али не можемо и не смемо заборавити, да се земља, у којој се ове ствари догађају зове — Бугарска. Под страшним терором Стамбуловљеве владе у Бугарској данас не сме и не може нико отворено изразити свога мишљења, па је са свим лако, да је влада нашла своје најмљенике и приредила демонстрацију против владике, док се остали народ није смео ни појавити. Сада, разуме се, све се то узима на рачун народне воље, као да је народ навалио на поглавицу своје цркве, што је овај бранио права своје цркве. Ко у то и верује и може веровати?

Вести из места и са стране.

Народна побуна. 1. фебруара у Szoboszlo-у код Дебрецина дошло је до крвавих призора. Народ није хтео да плаћа неке сајамске таксе позивајући се на старинска права. Полиција је на послетку морала посредовати, да не би разјарена светина навалила на побираче ове таксе. Но, видевши, да јој не ће поћи за руком умирити светину, позвала је у помоћ жандармерију. Али светина, видевши жандаре, још жешће плане и навали на исте, намером да им отме пушке. Жандарми да би их уплашили, а и сами уплашени пуцаху у зрак. Сада разјарена светина навали на њих камењем, а особито нека жена, о којој се говори, да је највише и дражила народ на отпор. Жандари наперише своје пушке и устрелише ову жену. Она се сруши мртва. Кад се срушила мртва тек онда побесни народ, а жандари видевши да не ће и да не могу ништа учинити повукоше се у већницу. Месне власти одмах су телеграфисале у Дебрецин, молећи за војничку помоћ и тек, кад је ова стигла били су изван опасности и жандари и градски капетан. Убијене су три особе. Сад се води строга истрага.

Равноправност у Аустрији. Дана 1. фебруара земаљски одбор у Корушкој издао је наредбу, у којој проглашује немачки језик за званичан а уједно свима словенским општинама забрањује, да се у међусобном дописивању служе словенским, него немачким језиком. По што у Аустрији постоји 19. чл. државног основног закона, који зајамчује свима народностима народносна права, очито је, да је горња наредба у првоме реду наперена против основних државних закона. Из овога а и многих других појава види се јасно, да су у Аустрији позвани ударили струјом пангерманизма. Не бојимо се да ће од тога немачка ствар имати велике користи, шта више надајући се, да ће се и Словени освестити, те пружити руку Младочесима, ми се овом притиску можемо с једне стране и радовати, владајући се по оној: „притиснуто јаче, све на више скаче“.

Сметње црногорском пароброду. Јављају из Боке: „Црногорски пароброд „Јарослав“ био је под Рисном. Од једном је дошао на пароброд финанцијални чиновник Моричић с 27. финанцијални стражара, на преметачину. Преметачини се успротиви капетан Андро Ђурковић, заповедник на „Јарославу“, позивљући се на међународна права. Али кад су остали при своме, одговорио је заповедник: „Ви можете силом, а ја немам наредбе, да вам се силом одупрем“. Заповедник се обратио на управитеља црногорског поморства и кнежева побочника, Славомира Ђурковића, који се налазио код своје куће у Јошници. Исти је потврдио одлуку заповедникову с наредбом, да Моричићу преда писмен протест, по што финанцијални стражари немају права на преметачину. Преметачина је извршена и ништа није нађено. Оставили су два стражара и нешто су запечатили. После су дигли ова два стражара и распечатили запечаћене ствари. Ради догађаја биће преписке између црногорске и наше владе. Али по овом догађају, који вам летимично описујем, може нам свет веровати, како финанцијалне страже поступају с народом по Боки. Многи нам људи нису веровали и још не верују.

Број назарена и баптиста у Угарској. По најновијем попису има у Угарској 6829 назарена. Главно место назаренско је Вадхарђан, где их има највише. Друго је место назаренско Тотфалу. — Баптиста (то су они, који се крсте тек у 30 год.) има 884.

Народи у Троједници. Од 2,186.410 душа народа у Хрватској и Славонији, одпада на Немце 117 493, Мађаре 68.793, Чехе 27.521, Словенце 20.987, Словаке 13 614, Русине 3 606, а на друге мање народности 12.676. Осталих 1,921.719 душа јесу Срби и Хрвати, па како православних Срба има 587 000, то отпада на Хрвате само 1,334,000 душа. Но кад се сетимо, да и међу католицима има доста Срба, да већи део католика у Славонији не ће да буде Хрват, већ Шокац, то излази, да Троједница није ни на пола хрватска земља.

Језуитизам. Хрватски листови јављају, да ће језуите ових дана оставити Задар, главни град Далмације и тако да управа римокатоличке богословије у Задру не ће бити више поверена језуитима, него домаћим „народним“ свештеницима. Хрватски листови радују се овој вести, признавајући, да су језуите као душмани Словена васпитавали свештенство у противсловенском духу. Ова радост хрватских листова оправдана је, али кад смо ми увек говорили, што сада и они говоре, да су језуите најопаснији наши душмани, браћа Хрвати су нам одговарали нападајима, узимајући ове људе у обрану. Оволико бележимо само да се зна.

Руски цар бухарском емиру. Јавили смо, да је владар бухарски три недеље био гост код руског цара и да је с великим поклонима обдарен вратио се кући својој. Емир је дошао у Петроград с великом пратњом и донео цару богате дарове. На то је цар емиру поклонио драгоцену перјаницу за чалму, у сред кокарде ове налази се велики смарагд, опточен крупним дијамантима; осим тога даровао му је цар златно сандуче за држање драгоцености; сребрн сто, позлаћен и емаљиран, у пречнику од 1 аршина; плоча на столу украшена је драгим камењем и по средини налази се златан двоглави орао у старо-руском стилу; сребрн бокал за кумис са шест златних, брилантима искићених, пехара; самовар од чистог сребра, тако и шољу за чај; велику сребрну вазу с руским орнаментима; ваздан одела и хаљина од златне тканине; бунде и доламе од најлепшег самура с аметистовим дугметима и најпосле неколико златних џепних сатова с брилијантима. Видевши ове силне и скупоцене дарове, узвикнуо је емир: „Заиста је цар велик и богат!“ Но цар је и целу свиту емирову обдарио, те кад се Бухарци преодеше у поклоњено им руво, попадаше сви ничице и помолише се Алаху за здравље великога цара и емира.

Де Мопасан. Чувени француски писац Де Мопасан налази се већ више од годину дана у болници за душевне болеснике. Сад о њему јављају из Париза ово: Мопасан је сасвим изгубио своје богато развијене песничке способности и бујну машту. Због тога је песник у будућности осуђен на душевни нерад и за то је оправдано страховање, да ће песник који се већ у пола опоравио поново пасти у лудило. Мопасан сад не познаје своја дела. Он је свестан тога да је потпуна празнина у његову мозгу који је пре био тако богат идејама. „Ама где су моје мисли?“ тако пита лекара. То страшно осећање да је сада други човек, но пре, често пути га узрује до несвестице. Свуда тражи своје мисли, тражи их као свој штап или мараму, плаче као дете, које је изгубило своју играчку.

Псећа трка. У свету има свакаквих лудорија па и псећих трка. Таку су не давно држали у Енглеској, па су најбржем хрту дали 6000 фор. и један велики врч од злата и сребра, на коме је десет месеци рађено. На псећој трци трче пси за зецом, кога им у дугачку ограђену месту пусте или прегладнели трче за брзим коњаником, за којим се вуче пршут („шунка“).

Жена тврдица. У Печују је ових дана умрла баба-девојка од 76 година Ана Блаж. Нашли су је мртву у соби, која се целе зиме није грејала, на слами, те се мисли, да је ова баба-девојка, која је у Печују имала две куће и око 6000 фор. улога у штедионици, просто од глади умрла. Иза ње је остала родбина, која ће имање наследити.

Рудник злата. У Макони код Форте Викторије пронађен је рудник злата. Злато лежи у белом и тврдом плавом кварцу. Извађено до сада на 1000 тона злата. У руднику раде до 200 радника.

Огромно дрво. У Рановићу селу код Травника у Херцеговини има једна јела, чију старост рачунају на 2000 година. Дебљина стабла је 22 метара а висина до грана 28 метара. До у висину од 7 метара стабло је шупље, а шуплина 5 метара широка, те се једном приликом склонило у њу 65 људи. Заиста огромно дрво.

Културне и књижевне белешке.

Гундулићев споменик. У талијанском листу „Adria“ од 16. о. м., који излази у Трсту, читамо ове ретке: „У радионици врло вредног вајара Ивана Рендића, видели смо колосални споменик, справан да се пошаље у бечку ливницу. Споменик је висок 2 60 мет., а представља гласовитог дубровачког песника Ивана Гундулића, и опредељен је, да буде украс једном историчном и славном граду, који се поноси, да се је у њему родио песник „Османа“. Песник је — чије је племените црте могао погодити уметник владајући се по сликама, које се као драгоцени аманети чувају у породици песниковој — приказан је у цвету свога мушког доба, држећи у десној руци перо, а у левој неколико листића хартије, који ће му обесмртити име пред потомцима. Споменик је постављен на монументално подножје, удешено по оном стилу, како ће најбоље одговарати стилу дуждеве палате, у чијој ће се близини и поставити споменик. Без сумње је овај споменик једно од најбољих радња вредноога Рендића, а он је и до сада био чувен и са својим другим лепим радовима, те с тога Дубровник може бити задовољан, што је израду овог споменика поверио овом вредном уметнику — споменика, којим он хоће да овековечи успомену једнога од његових најдостојнијих синова, да се препоруче поштовању и обожавању доцнијих поколења.“

Дописница уредништва.

Б. у К. Тако се не може уврстити.

А. у С. Примили смо.

В. у К. Само у кратко у границама јавне штампе.

Д. у Б. Хвала.

Јавна захвалност.

Родољубиви Србин Лука К. Алексијевић, набављач црквени утвари у Новоме Саду, читајући у јавним листовима како смо ми после пожара подигли цркву, и како нам иста сада на црквеним утварима оскудева, изволео нам је послати један леп свештенички стихар, велики дрвени крст и два дечија чирака, а осим пожара, знајући наше стање за покриће тих утвари скупио је и одмах послао милодаре од следеће г.г. који су на ту цељ ево приложили а то: По 5 фор. Никола Димовић трговац, Лука К. Алексијевић. По 2 фор. Васа Јовановић-Чича нар. официр. По 1 ф. А. Јојкић подпредседник трговачке болничке задруге и Миша Петковић трг. путник у Бечу. По 50 нов. Арса Петковић агент, Вуја Пуповац, Рада Чонградац и Сигмунд Ернст. Свега 16 фор.

Свима даровwhy ватељима а и скупљачу, који нам је одма за исте новце лепе солидне утвари послао, овим буди речена јавна хвала. Дај Боже угледали се на њих и други родољуби, те нам после пожара у сада лепо подигнуту нашу цркву по могућности исто тако послали по коју могућу црквену утвар.

Бовић (Банија) (pr. Vrginmost u Hrvatskoj) 10. фебруара 1893. год. **Црквени одбор.**

ОГЛАСИ.

ШПЕЦЕРАЈСКА И МЕШОВИТА ТРГОВИНА

ПАЈЕ МИЉКОВИЋА

У КАМЕНИЦИ

91 3—3

потребује једног помоћника, који је вешт у послу, говори српски, немачки, мађарски. Ступити има за 14 дана.

За моју шпецерајску и памучарску радњу потребујем два помоћника, који српски, немачки и мађарски говоре. Ступити могу и одма.

СТЕВАН П. КРЕЦУЛ,
у Земуну.

92 3—3

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА

Ч. МИЛУТИНОВИЋА

У СОМБОРУ

потребује одма два шегрта из боље куће.

93 3—3

ЗА СТАРЕ И МЛАДЕ ЉУДЕ.

Најбоља замена **Copaiva-Cubeben Santalperlen**-у и другим лекаријама, јесте лек, што га зготовљава др. Милер, по лекарском пропису и препоруци, исти је лек ваљано опробано средство против свакога катара **(Katarrh der Harnorgane)** Може се употребити са успехом и код застарелих болести. Успех се покаже у неким приликама одмах после неколико дана. Цена је заједно са упутством бр. I. за скорашњу болест 1 фор. 60 нов. бр. II. за застареле кроничне болести 2 ф. 50 н. поштом још и 25 н. за паковање.

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ САМО У

St. Georgs Apotheke,
Wien V. 2., Wimmergasse 33.

6 4—13

Власник: Славко Свет. Милетић. Главни уредник: др. Јован Пачу. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.